

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
پایان نامه مقطع کارشنارسی ارشد رشته اقتصاد بهداشت

عنوان:

بررسی راهکارهای اجرای معافیت از پرداخت حق بیمه در میان بیمه شدگان سازمان بیمه
سلامت ایران و ارائه گزینه های سیاستی

توسط:

مریم حسن زاده

استاد راهنما:

دکتر اسماء صابرماهانی

اساتید مشاور:

دکتر محسن بارونی | دکتر وحید یزدی فیض آبادی

سال تحصیلی: شهریور ۹۹-۹۸

شماره پایان نامه: ۱۰/۲۹/۷۲۸

مقدمه و هدف: عدالت در پرداخت حق بیمه و معافیت های بیمه ای یک چالش اساسی است و توسعه روش های هدفمند سازی معافیت فقرا از پرداخت حق بیمه، در سیاست کشورهای در حال توسعه بسیار مورد توجه است. مطالعه حاضر با استفاده از سه راهکار آزمون وسع، آزمون تقریب وسع و هدفمندی جغرافیایی، معافیت از پرداخت حق بیمه درمانی در میان بیمه شدگان سلامت کشور را بررسی نموده و با ارزیابی نقاط قوت و ضعف هر راهکار در پانل خبرگان، گزینه سیاستی نهایی را ارائه داده است.

روش ها: مطالعه حاضر ترکیبی (کمی-کیفی) و از نوع مطالعات مقطعی و گذشته نگر است. از داده های حاصل از پرسشنامه هزینه-درآمد مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ استفاده شد. در تجزیه و تحلیل داده ها نرم افزار اکسل و استتا مورد استفاده قرار گرفت. میزان هزینه کرد دولت برای حمایت از مشمولین معاف در صندوق روستاییان (برابر با خط هدف) محاسبه شد. در روش آزمون تقریب وسع، تخمین رگرسیون با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی انجام شد. در روش آزمون وسع و آزمون تقریب وسع دقت مدل محاسبه شد، سپس نتایج اجرای این راهکارها محاسبه و با شرایط معافیت در سال ۱۳۹۵ مقایسه شد.

در بخش کیفی مطالعه، در روش هدفمندی جغرافیایی برای شناسایی شاخص های کاربردی ابتدا صاحب نیمه ساختارمند انجام شد سپس نتایج کمی در پانل خبرگان بررسی و تقسیم بندی منطقه ای نهایی شد. در ادامه نقاط قوت و ضعف هر یک از راهکارها ارزیابی و بهترین روش انتخاب شد. در پایان مطالعه گزینه های سیاستی مختلف بررسی و گزینه سیاستی نهایی ارائه گردید.

یافته ها: با توجه به اسناد بالادستی میزان هزینه کرد دولت (خط هدف) در سال ۱۳۹۵، مبلغ ۶۵,۸۶۰ میلیارد ریال محاسبه شد. در روش آزمون تقریب وسع تعداد ۲۳ متغیر کاربردی انتخاب شد و ضریب تعیین در رگرسیون نهایی ۰/۵۵ تخمین زده شد ($R^2 = 0/55$). در هر یک از راهکارهای آزمون وسع و آزمون تقریب وسع دقت مدل در دهک اول به ترتیب ۶۶، ۶۰ درصد محاسبه شد و به ترتیب تعداد ۱۴۳۳۶ و ۱۳۸۸۸ هزار نفر از روستائیان همچنان به عنوان معاف (فقیر) شناسایی شدند و به ترتیب تعداد ۸۰۶۴ و ۸۵۱۲ هزار نفر غیرفقیر

شناخته شده و با افراد جدید جایگزین شدند پس به ترتیب ۶۴، ۶۹ درصد روستاییان نسبت به سال ۱۳۹۵ همچنان مشمول معافیت بودند.

در بخش کیفی پژوهش، در روش هدفمندی جغرافیایی از میان تعداد زیاد شاخص در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیربنایی، شاخص های متوسط هزینه ای و درآمدی افراد سکنه در مناطق محاسبه شد و نهایتاً براساس نظر خبرگان، شهرستان فهرج به عنوان فقیرترین و شهرستان رفسنجان به عنوان ثروتمندترین شهرستان ها در استان شناخته شدند.

با بررسی نقاط قوت و ضعف هریک از راهکارها در پانل خبرگان، روش آزمون تقریب وسع روش طلایی انتخاب شد و در ادامه گزینه های سیاستی زیر ارائه شد: ۱- ابتدا با استفاده از روش هدفمندی جغرافیایی مناطق برخوردار، نیمه برخوردار و غیربرخوردار مشخص شود سپس با استفاده از روش آزمون وسع و آزمون تقریب وسع در هر یک از مناطق، وضعیت دهک بندی افراد برای معافیت از پرداخت حق بیمه مشخص شود. ۲- با استفاده از متغیرهای شناسایی شده در روش آزمون تقریب وسع اطلاعات خرد افراد در یک بانک اطلاعاتی تجمیع شود، در ادامه برای کاهش خطاهای موجود از روش آزمون وسع و هدفمندی جغرافیایی استفاده شود. ۳- روش آزمون وسع در الویت قرارگیرد سپس از روش آزمون تقریب وسع به اطلاعات خرد خانوار دسترسی یافت.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های بدست آمده مطالعه حاضر به نظر می رسد، سیاست گذاران و مدیران در حوزه بیمه سلامت می توانند از متغیرهای روش PMT برای ایجاد یک سامانه مدیریت اطلاعات بروز و پویا، در جهت شناسایی وضعیت استحقاق بیمه شدگان استفاده کنند.

کلمات کلیدی: حق بیمه، معافیت، بیمه سلامت، شناسایی فقرا، گزینه های سیاستی